

Микола БУТКО – одна з найколотрітніших постатей Чернігівщини за часів незалежної України. Йому притаманні такі суто чоловічі риси, як шляхетність, чесність і гідність. Микола Петрович – патріот України, не інтриган, дистанціюється від негідників, umie тримати удар, дотримується корпоративних принципів у товариському колі.

Народився Микола Бутко 7 листопада 1947 року в легендарних Кругах Ніжинського району в родині колгоспників. Навчався у школі, служив у збройних силах колишнього СРСР. Закінчив Чернівецький фінансовий технікум, Київський інститут народного господарства. З 1982-го працював на виробничому об'єднанні «ЧЕЗАРА»: з 1985 року – заступником директора, а з 1990-го по 1994 рік – генеральним директором об'єднання. З 1994-го – на посаді першого заступника голови ОДА, а з серпня 1999 року до листопада 2002-го очолював облдержадміністрацію. Професор, доктор економічних наук. Дійсний член Національних економічної та інженерної академії наук, заслужений економіст України.

70 літ – поважна і мудра дата. Багато в житті зроблено. Є про що розповісти. Отже, із задоволенням поспілкувався з цікавою людиною та непересічною особистістю.

– Миколо Петровичу, друзі дозволяють собі називати вас «професором», «джокером», «містером», а ще колись звали й «червоним директором». А ви особисто як би представилися читачам?

– Я – Микола Петрович Бутко, професор, доктор економічних наук. Іншого не сприймаю, бо прихильник класичних та ще й національно прийнятних звернень.

Я до речі, не соромлюся бути причетним до когорти «червоних директорів». Це були 90-ті роки ХХ століття, коли працював спочатку заступником, а потім генеральним директором ВО «ЧЕЗАРА». Цей термін запровадили тоді так звані «младореформатори», котрі не зуміли переконати суспільство і нас, керівників, у сформульованих ними підходах стосовно докорінного переходу від планової до ринкової економіки. За свої невдачі треба ж було на когось показувати пальцем, виправдовуватись, ось тоді вони обрали нас.

У той час мені разом із тодішнім генеральним директором Леонідом Івановичем Безверхим удалося на довгий час зберегти науковий та виробничий потенціал нашого підприємства, забезпечити роботою 15 тисяч чернігівців. І навіть сьогодні, попри всі негаразди, «ЧЕЗАРА» – це виробничий бренд, торгова марка та гордість нашого міста.

У чому ми тоді розходились із менеджерами реформ в Україні? У методах і часових параметрах досягнення кінцевого результату. По перше – реформи поспіхом, волюнтаристським шляхом, без ґрунтовної підготовки не проводяться. Щоби їх розпочати, необхідно було «осідлати» гіперінфляцію, запустити власну платіжну систему, забезпечити пакування національної валюти після розпаду СРСР. По-друге – обов'язково передбачити й виробити шляхи збереження робочих місць або створювати нові в ході реалізації плану реформ. Не допустити зuboжіння населення.

– Судячи зі змісту докторської дисертації, часу, коли вона писалася, ви були

То були специфічні часи, необхідно усвідомити, що моя робота на відповідальних посадах в області якраз збіглася з горбачовською перебудовою, розпадом імперій у світі, в тому числі і Радянського Союзу, періодом проголошення та самоутвердження суверенності України.

Найвагомимим здобутком на посаді генерального директора ВО «ЧЕЗАРА» було те, що не розгубив колектив, разом зберегли інтелектуальний корпус підприємства. Не дали охочим розпродати майно та не завели об'єднання в борги.

Пишаюся, що у співпраці із транснаціональною компанією АТГТ розробили продукт і створили по всій Україні систему телекомунікацій, а на той час це вже були високі надсучасні ІТ-технології.

Пишаюся, що на посаді начальника головного управління економіки вдалося реалізувати ідею «Про території пріоритетного розвитку Чернігівської області». А підписаний Президентом України Указ із цього питання став результатом наших зусиль у пошуку внутрішніх резервів стимулювання та поживлення виробництва в області і правовою основою їх застосування.

■ Особистості

У ВИРІ ПОДІЙ ТА ВИПРОБУВАНЬ

– А що це дало для області, суть цього проекту?

– Фактично це був прототип вільних економічних зон. Наприклад, пільгове оподат-

– Ваше найбільше захоплення риболовля?

– Риболовля в моєму житті – це не плення і навіть не полювання. Це аксписіб відпочинку в колі друзів, де без вань можна обміюватися новинами, елювати власні думки, вислуховувати ванья інших.

Люблю грати у футбол, теніс, бол. Понад 25 років захоплююся морням, але немає більшого задоволення, дорож на велосипеді містом, прогуля Десни.

У вільний час люблю почитати цікавку, послухати гарну музику у форматі українську пісню, сам співаю.

– Нині ваше найбільше захоплення, мабуть, педагогічна наука. За тинні роки із ваших учнів, вихованців пірантів 42 стали кандидатами й доми наук. Чи зустрічалися вам на цій зі генії або надзвичайно обдаровані? Чи могли би когось із них виділити?

– До науково-освітнього середоє долучився ще в 70-ті роки минулого тья, працюючи в обласній плановій комтакий собі аналітично-дослідницький комплексного розвитку та планувань дуктивних сил області.

У науку прийшов за п'ятим разом, ки наполегливості наукового наставнигя Івановича Дорогунцова, а на наукошук із дослідження проблематики регіної економіки та державного управлі дихнула дружина Лариса Анатолівна.

За короткий термін, а це лише 15 я досить-таки міцно закріпився у нау житті та вітчизняному науковому серед За цей період видано 25 монографій, ручників та посібників, за якими вчать денти українських вишів. А ще – близь наукових статей, десятки методичних бок.

Учнів же своїх, як батько, люблю всіного по-своєму.

– Чого не вистачає вам більше – ріального чи духовного?

– Якщо чогось і бракує, то це остансом – душевної рівноваги. Вболіваю лю держави, котра, на моє глибоке пнання, проходить надзвичайно важке ібування. Не хочу говорити більше і чоми недалеко від прірви. Шкода, що біл наших співвітчизників цього не розумітре згадую застереження, висловле наприкінці ХІХ століття Пантелеймоношєм, – про брак суспільної свідомості інців. Його актуальність сьогодні не вт своєї вагомості.

Вболіваю за долю дітей, а ще біл онуків.

Не розумію також, чому в нашій опозбавлена уваги людина праці. Всі од

вих економічних відносин та їх мей в області, але з часом стали ідеї і практиком цього процесу. А це зняття того, що ви мали свої, економічно обгрунтовані переконання щодо то повинні відбуватися зміни в нашому і.

нашому лексиконі в той час з'явилися дефініції, як менеджмент, консалт, технопарк, вексель, фондовий ринок – це не базар», «ринкова економіка – це не стихія, а керування процесом». Чи в вас тоді помилки? Попри десятиліття нині ви зробили би не так?

«Життя – така велика ковзаняця. Кому сько, не падавши, пройти?» – писала Ліна нко. Отож – по суті. Якби цей шлях мезопонували пройти знову, я свій відрізок лав би саме так.

а категорії кадрів, яку тоді таврували іше, – ці люди не думали про власне чення, а в першу чергу вболівали за стання української державності, досягнення зитивного результату від економічних та чних реформ, спрямованих на задово- нагальних потреб держави й суспіль-

рахають, чи багато «червоних директо- умовах прискореної приватизації, не- налого законодавства скористалися івстю збагатитися, стали власниками тизованих об'єктів, олігархами? Гадаю,

назвав би той час періодом домінуван- інкового романтизму». Ті, хто вивчав ісі- теорію світової економіки, аналізували її тьати й досягнення на Заході, розумів, танова економіка, адміністративно-ко- іа політична система СРСР недоско- не витримують конкуренції у світово- аганні. У власному світобаченні мене онали в цьому академік Абел Гезович егян із Московської академії народного дарства, де я тоді навчався. І професо- вітотчі економічних теорій із Німеччини, Нідерландів та Австрії. А ще перед при- нням у 1996 році на посаду начальника ного управління економіки облдержад- рації я навчався у Франції, у Вищій шко- номіки та бізнесу міста Тулузи. Тоді до- я навіть оволодіти французькою мовою. му, ґрунтуючись на базових знаннях ос- инкової економіки, я в урядових кабін- «до хрипоті в голос» доводив немож- ь одномоментної лібералізації цін на івчому ринку, що спричинило б інфля- адіння життєвого рівня людей, соціаль- пругу і як наслідок – економічні руйна- зполюгав на еволюційному, а не револю- му шляху реформ, пояснював, що твер- чя Адама Сміта стосовно ролі держав у тій економіці як «нічного сторожа» для пострадянського простору неприйнят-

результат, у нас в області було запрова- о регуляторну систему ціноутворення на а інші товари першого попиту. Для цього гворений фонд вирівнювання цін. Відтак по всій області хліб, молоко продавали- єдиною ціною. Завдяки таким заходам збережені робочі місця, працювало ви- цтво, наповнювався бюджет.

а жаль, за час моєї каденції мені не вда- зберегти від біди та руйнування нашу нальну гордість – фабрику музичних ін- стентів і ВАТ «Хімволокно».

Ви займали багато відповідальних ч. На якій із них, на вашу думку, вда- самореалізуватися та отримати най- ле задоволення від роботи? За чим уєте?

Самооцінка – це невдячна справа (за- ився). Ось я і думаю, як би так відпові- цоби було правильно та всім зрозуміло.

дживати нові технології, оновлювати вироб- ничі потужності. Створені з іноземними парт- нерами спільні підприємства збільшували на- ші експортні можливості, підвищувалися кон- курентність і захищеність нашої продукції на світових ринках. І головне – зазначений проєкт давав нам реальний шанс для прогресив- ного розвитку продуктивних сил північних ра- йонів області, постраждалих від аварії на Чор- нобильській АЕС та у зв'язку з прогнозова- ним розривом господарських відносин із Бі- лоруссю і Росією.

Ефективно скористалися цим проєктом багато підприємств, області, але найбільш показовим позитивним результатом робо- ти в умовах цього проєкту була діяльність Ко- рюківської фабрики технічних паперів, яка нині стала вже європейським лідером із вироб- ництва сучасних шпалер. А середня заробіт- на платня на підприємстві зросла в середньо- му до 10 тисяч гривень на місяць.

А чого варта наша ініціатива із запрова- дження обласної програми «Шкільний авто- бус»... Вона успішно діє до цього часу, бо пе- реросла в загальнонаціональний проєкт. До всього, ми поглибили і доповнили її ще й за- гальноосвітніми напрямками – компютериза- ція шкіл області, підтримка обдарованих дітей.

Завершуючи відповідь, додаю: я пишаю- ся тим, що здав повноваження та передав на- ступному керманичеві область, як кажуть у нас в Україні, на «гарному робочому ході». За темпами соціально-економічного розвитку та виробничими показниками ми тоді перебува- ли на почесному дев'ятому місці серед 25 ре- гіонів України. У мене з цього питання навіть зберігся відповідний документ, де зафіксова- ні всі ці позиції. Ще пишаюся особистим вне- ском у відродження Батурина – Гетьманської столиці, тим, що займаюся цим важливим національним проєктом мене запросив то- дішній Президент України Віктор Ющенко.

– Ви були дуже близькі з відомим дер- жавним діячем, визнаним українським по- літиком, нашим видатним земляком Іва- ном Плющем. Що в вас із ним зближувало: ідеологія, політика чи життєві принципи?

– Я сказав би більше – ми ще й товаришу- вали. Нас об'єднували три високі духовні речі – любов до України, відданість молодій дер- жаві, особиста жертвовність для її утверджен- ня та процвітання.

Іван Степанович заради досягнення ме- ти не домовлявся з дияволом і не закладав свою душу в заставу. Його фірмовою фішкою була особистісна привабливість, а універ- сальним інструментом у роботі – «його велич- ність» компроміс, уміння домовлятися з про- стими людьми й політиками заради вищої ме- ти. Івана Плюща однаково поважали на Дон- басі, в Галичині і Закарпатті. На Поліссі, Поді- ллі і в Південній Пальмірі, будучи за поглядами центристом, він умів знайти порозуміння з ра- дикалами й лібералами, лівими та правими.

Без перебільшення – це такий собі ді- амант, непересічна особистість нашої прадав- ньої землі, відданий і вірний її син.

Любов до рідного краю ніколи не покида- ла Івана Степановича. Особливо яскраво во- на проявилася в середині дев'яностих, а пік її припав на період моєї роботи голоєю ОДА.

Одного разу я його приємно роздрату- вав, повідомивши про те, що Борзна – єди- ний райцентр області, який до цього часу не газифіковано. З розв'язання цієї проблеми все тоді й почалося.

Згадаймо особисту роль Івана Плюща у відтворенні та будівництві «Ганниної пусти- ні» в Мотронівці. Розбудову та реконструкцію залізничного вокзалу у Бахмачі, православ- них храмів у Ніжині. Він підняв на поверхню, не дав забути питання відбудови Гетьманської столиці у Батурині, відродження історичної пам'яті про Героїв Крут, встановлення там ме- моріального комплексу.

рів, підприємців, державних управлінь, а ко- кого рівня, але ніхто не переймається пита- ням, як підняти рівень життя, привабливість професії військових, робітників, селян, пра- цівників середньої ланки у всіх сферах.

– Батьки рано пішли з життя, тому ця тема для вас болюча. Що можете сказати про них? На кого з родового дерева ви схожі за зовнішніми ознаками, за харак- тером? Якби зустрілися, про що би запи- тали, що сказали?

– Передусім хотів би висловити їм свою синівську вдячність за життєву селянську на- уку. Вони навчали нас (трьох синів) шанувати працю, поважати старших, допомагати тим, хто такої допомоги потребує, тягнутися до знань, бути чесними та справедливими. Праг- ну передати це дітям і особливо онукам.

Батько Петро Семенович та мама Ганна Петрівна були простими колгоспниками, які світу білого не бачили за роботою і повсяк- денними турботами. Тому з життя вони пішли занадто рано.

Але найбільшим авторитетом для мене був дід по материній лінії Петро Якович Сер- дук, фронтовик, інвалід війни. Я і схожий на нього, особливо характером і життєвим стрижнем. Сказав би лише про те, що їхню настанову – бути старшим і відповідальним за всю родину – виконую чесно.

– Для вас цей рік не тільки особливий у календарному обчисленні, але й фун- даментально знакових. Ви з'явилися на цьому світі під сузір'ям улюблениця бо- гині Артеміді – Скорпіона. Як стверджує грецька міфологія, це найблагородніше сузір'я. Далі. Вас постійно супроводжує «козирна» цифра – сімка. Дружина теж народилася 7 листопада 1947 року.

Ідеологи комунізму писали, що 7 ли- стопада – «день початку Великої Жов- тневої соціалістичної революції», хоча до 1934 року в підручниках історії, докумен- тах цю подію називали «жовтневим пере- воротом». А ви як вважаєте?

Чи впливала оця «креативна дата» на долю України, а сімка – на вашу долю?

– Жартомо скажу так: те, що я Скорпіон, відчуваю навіть сам. Моїми улюбленими циф- рами є 5 і 7 та кратні їм числа. П'ятірка була найвищою оцінкою, а сімка – це Божа улю- блениця. Особливо ця цифра на мою долю не впливала, але й мимо пройти було немож- ливо. Моє покоління виховувалося на плане- тарній величч революції 1917 року, хоча прав- да життя замовчувалася. Оприлюднення істо- ричних подій, починаючи від бою під Крутами, знищення працьовитих і заможних селян, Го- лодомору та інших жажливих сторінок украї- нської історії, дає пряму відповідь на запитан- ня, як вплинула ця «креативна дата» на долю нашої держави. Про це слід завжди пам'ята- ти, а найголовніше – робити правильні висно- вки, пам'ятаючи слова Великого Кобзаря: «в своїй хаті своя правда і сила, і воля...»

– Миколо Петровичу, ви відбулися як науковець, посадовець високого рангу, з іншого боку – людина квітучого талан- ту, збагаченого управлінським досвідом із накопиченою життєвою мудрістю. Які плани на майбутнє? Про що мрієте?

– Плани наче й не амбітні, проте ціл- ком природні. Мушу довести до логічного та успішного завершення дисертаційні роботи ще 8 здобувачів та, можливо, поставити про- міжну крапку на рубезі – 50 учених. Видати ще одну одноосібну монографію із сучасної, актуальної проблематики.

Дуже хочу допомогти у життєвому станов- ленні онуків і дочекатися правнуків. Якщо Бог дасть здоров'я.

**Іван КИРІЄНКО,
член Національної спілки
кращих Українці**